

Youth Rising Above Climate Anxiety

22 zgodb

o podnebni ozaveščenosti

in odpornosti mladih

Sofinancira
Evropska unija

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja (-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

Razumevanje podnebne tesnobe in strategije za spoprijemanje z njo za mlade v Evropi.

Predstavljamo vodnik, ki so ga soustvarili mladi in ki vključuje osebne zgodbe ter mladim prilagojena orodja za krepitev odpornosti. Z njim želimo podpreti mlade in zaposlene v izobraževanju po vsej Evropi.

www.planet-pulse.eu

Kazalo vsebine

	stran
01 Ocean me je naučil - <i>Diwigdi Valiente</i>	5
02 Ljubezen bo v revolucijah zmagala - <i>Vhon Michael</i>	6
03 Čutila sem težo sveta na svojih ramenih - <i>Nadia Rauf</i>	8
04 Mladi nočejo narediti ničesar - <i>Roberta Bonacossa</i>	10
05 Početi stvari, za katere ljudje menijo, da so nemogoče - <i>Emma Langmoen</i>	11
06 Bila sem zelo aktivna okoljska aktivistka - <i>Nina Kavčič</i>	12
07 Upanje prihaja od ljudi, ki jih srečam, in ki jim je mar - <i>Nika Kos</i>	13
08 Odkritje, da takšne stvari obstajajo, me je napolnilo z olajšanjem in upanjem - <i>Dijana Čataković Biagi</i>	14
09 Zakaj za vruga ne ukrepajo? - <i>Katja Miklavčič</i>	15
10 Vohal sem vlažno zemljo - <i>Darren Earley</i>	16
11 Lekcije o individualnem delovanju so posejale semena tesnobe - <i>Isla Gartlan</i>	18

Kazalo vsebine

	stran
12 Nisem se mogel otresti fatalizma - <i>James Cooney</i>	20
13 Naučili smo se vztrajati, čeprav nas je bilo strah - <i>Tadhg Guihen</i>	22
14 Pomembno se mi zdi skrbeti za dobesedno vse - <i>Djinda Gueye</i>	23
15 Čudežna moč zemlje - <i>Alvar Elias Ekhougen Larsen</i>	25
16 Blatni, a optimistični - <i>Joseph Anthony Julca Mendoza</i>	26
17 Nasloniti se na potencial človeške revolucije - <i>Chloé Bernardino</i>	27
18 Umetnost je zame orodje za ustvarjanje pripovedi, ki vzbujajo sočutje - <i>Erica Lotus</i>	28
19 Pogovor z mrtvim - <i>La'eeqa Martin</i>	29
20 Za gozd, zemljo in naše ljudi: Patamuan Talino - <i>Jhonatan Yuditya Pratama</i>	30
21 Nihče ne bo prišel in nas rešil - <i>Calum Macintyre</i>	33
22 Moja podnebna zgodba - <i>Victória Miguel Rampazzo</i>	35

Zgodba o aktivaciji za pomoč oceanu

Diwigdi je vodja projektov za ohranjanje koral in soustanovitelj Bodhi Hostels. V svoji karieri se je posvetil raziskovanju in reševanju ključnih vprašanj, kot so podnebne spremembe, varovanje okolja in turizem. Igral je ključno vlogo pri oblikovanju nacionalnih politik in zakonov za varstvo okolja v Panami.

Ocean me je naučil

Diwigdi Valiente, 34 let, Guna Yala, Panama (@dawigdi)

Moji prvi spomini na ocean segajo v otroštvo v staroselskem območju Guna Yala. Morje je predstavljalo bistven del vsakdanjika. Spomnim se občutka peska pod nogami in zvoka valov, ki so udarjali ob obalo. Raziskoval sem koralne grebene in se čudil raznolikosti morskega življenja, ki je bilo polno pisanih rib. Spomnim pa se tudi trenutka, ko so v majhnem ribiškem čolnu pripeljali dva metra dolgega morskega psa – kladvenice. Ta trenutek me je močno zaznamoval in okrepil mojo povezanost z oceanom in njegovo lepoto.

Ocean me je naučil potrpežljivosti in spoštovanja narave. Opazil sem, da ima neverjetno sposobnost obnavljanja, če mu le damo čas in vanj ne posegamo na škodljive načine. A da to lahko stori, ocean danes potrebuje pomoč.

Ko je predsednik napovedal, da je vložil veto na zakon o prepovedi plastičnih vrečk v Panami, sem sprožil kampanjo in oblikoval komunikacijsko strategijo o tem. Na WhatsAppu sem poskrbel, da so bile predsednikove izjave deležne velike pozornosti. Nato so začeli prihajati podpisi – najprej v stotinah, nato v tisočih. Različne

nevladne organizacije so se združile, in podpise smo predložili predsedniku in Narodni skupščini. Po skoraj štirih mesecih je zakon bil sprejet.

V okviru moje staroselske dediščine se narava časti in spoštuje kot podaljšek nas samih. V pogledih skupnosti Guna je ocean naša babica, naš vir življenja in predstavlja modrost prednikov.

Moja nebinarna identiteta je prav tako zakoreninjena v domorodnem pogledu na svet, kjer je spolna raznolikost priznana in cenjena kot naravni del našega obstoja. V našem prepričanju spol razumemo tekoče in celostno, nebinarne identitete pa so naravni izraz človeške raznolikosti. To izhaja iz spoštovanja povezanosti vseh živih bitij in priznanja, da ima vsak svojo edinstveno življenjsko pot, onkraj binarnih omejitev, ki jih predpostavlja zahodna družba. Biti nebinarna oseba je zame avtentičen izraz mojega obstoja in moje staroselske dediščine – praznovanje edinstvenosti vsakega posameznika ter spodbujanje vključevanja in medsebojnega spoštovanja v naši skupnosti in širše.

Ljubezen bo v revolucijah zmagala

Vhon Michael, 21 let, Filipini
(@vhonmichael)

V osnovni šoli se spominjam, kako sem se s sorojenci in prijatelji igral na dežju. Tudi ko je bilo neurje, smo se lovili, plavali po lužah in tekli na plažo, da bi se umili in zaplavali. Nevihte so bile nekako naše prijateljice. Zaradi tega je bilo moje otroštvo bolj pustolovsko. Ker sem živel v skupnosti med morjem in gorami, sem vedno čutil vez z naravo, ki me bo vedno spremljala.

10 let: Udaril je supertajfun Haiyan. Nisem vedel, zakaj nam niso dovolili, da bi se igrali v nevihti. Moji bratranci in sestrične ter širša družina so bili v moji hiši in slišali smo, kako močan veter je bil zunaj. Nihče si ni upal iti ven, niti odrasli. Popoldne smo slišali, kako je odneslo strehe, v prvo nadstropje naše hiše pa je pritekala voda. Ni bilo več elektrike. Ponoči je dež še vedno udarjal ob stene in okna naše hiše, vendar se je veter umiril. Ko smo naslednje jutro odšli ven, so bile hiše v okolici povsem poškodovane in podrtih je bilo nekaj velikih dreves. Ulice so bile rjave. Brez signala, brez elektrike, brez novic. V naslednjih dneh je

moral eden od mojih daljnih sorodnikov odpotovati v druga mesta, da bi si ogledal škodo. Bila je veliko hujša od tega, kar smo doživeli mi. Povsod so plavala trupla brez življenja, vonj smrti se je čutil v avtomobilu. Skorajda ni bilo več hiš, od nekaterih so ostali le temelji. Ladje na kopnem. Mesta so bila videti kot ruševine. V zraku je bilo čutiti brezup. Naslednjih šest mesecev ali več smo se zanašali na ameriško pomoč: pakirano govedino, ki jo samo segreješ v topli vodi. Vojaški piškoti. Pitna voda na obroke. Božič ni bil nikoli več enak.

11 let: Upal sem, da bo božič tisto leto lepši, saj sem zmagal na regionalnem tekmovanju iz naravoslovja in umetnosti o varovanju in reševanju okolja. Toda le nekaj dni pred novim letom je ponovno udaril tajfun. Tudi brez elektrike bi bilo v redu. Vendar je neprekinjeno deževje v mojem mestu povzročilo obsežen zemeljski plaz, ki je prizadel več kot 16.975 gospodinjstev v več skupnostih, vključno z mojo.

Zgodba o gradnji skupnosti na prvi bojni črti podnebnih sprememb

Vhon je aktivist za podnebje, okolje in enakost, ki si prizadeva za podnebno pravičnost. Vodil je številne študentske organizacije in si prizadeval za izobraževanje mladih, zlasti študentskih voditeljev, da bi se aktivirali in spodbujali drug drugega k ustvarjanju boljšega sveta za vse. Vhon je ustanovitelj organizacije Zero Hour Philippines in glasen mladinski voditelj v globalnem podnebnem gibanju.

13 let: V drugem letniku sem pravkar izvedel za podnebne spremembe. Bil sem radoveden in želel sem se naučiti več o tej temi. Ves čas sem bral. Izbran sem bil za podpredsednika Kluba za splošne znanosti. Sodeloval sem tudi v projektu Mladi za okolje v šolah. Do konca šolskega leta sem sodeloval z vrstniki in raziskoval, kaj so podnebne spremembe.

14 let: Na šoli sem organiziral dogodke, kjer sem govoril o podnebnih spremembah in na ta način k spoznavanju teh sprememb pritegnil več sošolcev. Poleti sem bil povabljen, da se udeležim usposabljanja *Climate Reality* in skupaj z drugimi študentskimi voditelji in okoljevarstveniki po vsej državi praznujem dan Zemlje. Še vedno lahko naredimo prave korake in stanje obrnemo v pozitivno smer. Kljub izzivom, s katerimi smo se soočali v zadnjih letih, je še vedno obstajalo upanje.

15 let: Kljub grozotam preteklih let in pojavu vedno več dolgih sončnih dni, višjih temperatur in vedno redkejšega dežja sem v okviru raziskovanja osebnega zagovorništva glede okolja in izobraževanja o podnebnih spremembah obiskoval skupnosti po svojem mestu. Mobiliziral sem svoje zaposlene, da so se bolj posvetili okoljskim projektom. Spoznal sem več nacionalnih okoljskih organizacij, ki jih vodijo mladi.

16 let: Prijatelje, ki se prav tako aktivno ukvarjajo z ukrepanjem proti podnebnim spremembam, sem našel tako na Filipinih kot tudi drugod po svetu. Nisem sam. Ustanovil sem *Zero Hour Philippines* in ga lansiral s protestom pred poslopjem pokrajinske vlade Leyte. Lahko se borimo. Ko je prišel maj, je moj otok zopet prizadel vihar, ki je vzhodni del poplaval za več tednov. Počutil sem se nemočnega. Prijatelji iz podnebnega gibanja so pomagali z organizacijo zbiranja sredstev, ki smo jih nato donirali lokalni organizaciji za razdeljevanje paketov pomoči prebivalcem. Junija sem opravljal urjenje pri *Climate Reality*, in ko sem prvi dan videl sliko svojega mesta v predstavitvi Ala Gora, kjer so ga preplavljali ogromni valovi, sem se zlomil. Ob koncu usposabljanja sem vedel, da je gibanje veliko in poteka na različnih frontah. Upanje gori, gori močno. Od konca julija do konca novembra je Filipine prizadelo več kot sedem močnih tajfunov, eden od njih je bil supertajfun, ki je pustil skupnosti in mesta pod več kot meter globokimi poplavnimi vodami. Ko je Ulysses udaril po isti poti kot prejšnji tajfuni, ne da bi ljudem pustil čas za okrevanje, obnovo ali celo pripravo, sem več dni

komajda kaj spal. Pošiljal sem brezplačne pakete, da so ljudje lahko pošiljali sporočila na pomoč, objavljaj na svojem osebem računu in na Zero Hour Philippines, pritegoval pozornost ljudi ter pošiljal sporočila mednarodnim novicam, da bi pokrile dogajanje – saj o tem skoraj ni bilo poročanja. Moji ljudje so umirali, o supertajfunu Rolly in tajfunu Siony in Ulysses, ki so se zgodili v manj kot dveh tednih, pa je bilo komaj kaj medijske pokritosti. Umiral sem od jeze, krivde, globoke žalosti, obupa in nemoči.

17 let: Nagovarjam svet na globalnem vrhu podnebnih voditeljev iz samoniklih gibanj, pripovedujem svojo zgodbo in zgodbe svojega naroda, naše zahteve in naša upanja. Posmehujejo se mi, me zaslišujejo in mi grozijo, da sem otrok, ki oblastem govori le svojo resnico. Ker sem rjav. Ker sem queer. Pred celim svetom. Opozarjam voditelje, kako slabo opravljajo svoje delo pri zaščiti pravic ljudi, še posebej otrok, do varnega, pravičnega in do planeta primerne za življenje.

18 let: Sodelujem z Združenimi narodi in drugimi organizacijami, da bi izpostavil vplive onesnaženja morja s plastiko v jugovzhodni Aziji, še posebej na Filipinih, in kako to pogloblja podnebno tesnobo pri meni in mnogih drugih ter poslabšuje razmere v moji skupnosti. Na tej točki sem po svetu imel že veliko prijateljev, ki delijo mojo strast in zavzemanje za isto stvar. Nanje sem se lahko obrnil, kadar so se stvari poslabšale in sem se počutil brezupnega v gibanju in delu, ki ga opravljam. Nekateri dnevi so bili polni obupa, utrujenosti in tesnobe, spet drugi pa so me spomnili na skupnost in družino, ki sem si jo ustvaril v gibanju, na delo, ki smo ga opravili in na to, kako daleč smo prišli.

To pišem z zavedanjem, da ne glede na to, koliko časa bo trajalo, bomo še vedno upali, da bo tisti dan prišel. Vemo, da v tem boju nismo sami. Več nas je. Vemo, da nas naša ljubezen krepi in navdihuje. Ljubezen do ljudi. Ljubezen do planeta. Vemo, da bo naša ljubezen premagala vse. Nekega dne bomo vsi živeli na pravičnem, trajnostnem in bivalnem planetu. 'Ljubezen bo v revolucijah zmagala.' – Mitzi Tan, Filipini

Čutila sem težo sveta na svojih ramenih

Nadia Rauf, 21 let,
Warwickshire, Anglija
@Nadia.rauf

Zgodba o usklajevanju podnebnega aktivizma in življenja avtorice

Nadia je podnebna organizatorica. Prejela je nagrado WWF za mlade junake za svoje delo v podnebnem aktivizmu in bila imenovana za eno izmed 'GreenPeaceovih 30 pod 30 podnebnih aktivistov'.

4 leta: Oče me je objel. Bila sem premlada, da bi razumela, zakaj ... povedal je, da je v Pakistanu, kjer je odraščal, prišlo do hudih poplav. Bila sem mlada, zaskrbljena in prestrašena, spraševala sem se, ali bodo poplave prizadele tudi nas v Angliji. Ni odgovoril, ampak me je samo objel. Premlada sem bila, da bi razumela, zakaj ...

7 let: Spomnim se, da sem na televiziji videla katastrofalni potres na Haitiju leta 2010. Nisem mogla razumeti, zakaj se to dogaja ljudem. Kaj ga je povzročilo? Počutila sem se slabo... Bila sem prestrašena. Kaj se dogaja? Kako lahko pomagam?

12 let: Ko sem začela obiskovati srednjo šolo, so v okviru šolskega programa končno začeli razlagati, kaj se dogaja v svetu. Ampak bila sem jezna, saj je bila tako pomembna tema samo na hitro predelana pri geografiji. Postala sem radovedna, a bila sem preveč sramežljiva, da bi postavljala prava vprašanja... in ko sem jih, nisem dobila pravih odgovorov. Tako se je začela moja življenjska pot iskanja pravih odgovorov... čeprav tega takrat še nisem vedela.

14 let: To leto sem se pridružila okoljevarstvenemu društvu v šoli. Skupaj smo prodajali zapestnice iz reciklirane plastike, izdelovali stole iz starih plasten in začeli ozaveščati o trenutni krizi. Čutila sem upanje, da lahko tudi majhna skupina ljudi naredi razliko, če se poveže.

15 let: Po vzoru Grete Thunberg sem skupaj z nekaj drugimi mladimi začela organizirati mladinske podnebne stavke v Manchestru. Usklajevati prostovoljno delo in priprave na maturo je bilo težko, vendar smo z vztrajnostjo in trdim delom uspeli povečati število udeležencev naših stavk s 30 na več kot 4000. Po tem, ko sem govorila pred 4000 ljudmi, kar je bilo pri 15 letih zelo zastrašujoče, mi je neka deklica povedala: "Ko bom starejša, želim pomagati svetu, tako kot ti." To je bil trenutek, ko sem vedela, da želim nadaljevati to, kar počnem. Vedela sem, da ima moje delo učinek. Bila sem evforična.

16 let: Usklajevati šolo, izvenšolske dejavnosti in podnebne stavke je bilo težje kot karkoli prej. Bila sem izčrpana. Čutila sem, kot da je teža sveta na mojih ramenih in tudi tistih, s katerimi sem delala.

17 let: Bila sem navdušena, ko sem prejela nagrado WWF za mlade junake za svoj prispevek k podnebnemu aktivizmu in bila imenovana za eno izmed GreenPeaceovih 30 podnebnih aktivistov pod 30 leti. Tudi izvolili so me za okoljevarstvenega vodjo, v okviru istega društva, v katerem sem začela svojo pot. Možnost, da še naprej navdihujem mlade ljudi, je poplačala vse težke trenutke, a izziv, kako svojo strast spremeniti v kariero, je ostal. Med pandemijo, ko podnebnih stavk nismo mogli organizirati, je naša skupina nadaljevala z oglaševanjem prek družbenih omrežij. Vendar smo vsi trpeli zaradi hudega izgorevanja, pritiska in pomanjkanja angažiranosti, kar nas je na koncu privedlo do 'razpada'. To je bilo izjemno razočaranje, a vsi smo vedeli, da to ni konec naše podnebne aktivistične poti.

18 let: Zaskrbljeno sem se prijavila na Univerzo v Warwicku za študij globalnega trajnostnega razvoja in ekonomije. Zares pa sem si v resnici želela iti na Univerzo v Cambridge, da bi študirala prostorsko načrtovanje. Ko je univerza poslala obvestilo o zavrnitvi, sem bila popolnoma strta.

19 let: Vse se zgodi z razlogom... Začela sem svojo pot na Univerzi v Warwicku in bila sem navdušena, da sem tam. Učenje o podnebni krizi, nesorazmernem

Čutila sem težo sveta na svojih ramenih

vplivu na manj razvite države, razlikah med spoloma ... Dobila sem znanje, ki sem ga potrebovala, da naredim spremembo.

20 let: "Na Cambridgeu bi bila dobra, ampak na Warwicku boš zasijala"... Izvolili so me za podpredsednico Društva za globalni trajnostni razvoj na Warwicku. S trdim delom smo skupaj z ostalimi člani odbora povečali število članov, ustvarili karijerne panele, akademske delavnice, usposabljanja za pisanje življenjepisov in omogočili podobno mislečim posameznikom, da se srečajo ter razvijajo svoje strasti, tako družbeno, poklicno kot tudi akademsko. Čutila sem zadovoljstvo ob pogledu na razliko, ki smo jo uspeli naredili v enem letu.

21 let: Sedaj sem v zadnjem letniku univerze; polna upanja, vendar zaskrbljena glede prihodnosti sveta. Na srečo s trdim delom, več raziskavami, dejanji in projekti, kot je ta, postajajo starejši in mladi vse bolj ozaveščeni in se zavedajo krize ter še naprej čutijo navdih, da naredijo spremembo. Čas bo pokazal, kaj prinaša prihodnost... vendar bom, ne glede na vse, nadaljevala borbo za planet.

Zgodba o tem, kako so me v aktivizmu pognali jeza, nemoč in tesnoba

Roberta je soustanoviteljica in predsednica organizacije Change For Planet, združenja mladih za okolje. Kot delegatka in opazovalka je sodelovala na konferenci Združenih narodov o podnebnih spremembah ter organizirala dogodke in festivale za mlade na temo okolja in družbenih vprašanj.

Mladi nočejo narediti ničesar

Roberta Bonacossa, 30 let, Pavia, Italija

@robertabonacossa

Naslov te zgodbe je stavek, ki sem ga slišala nešteto krat – na družbenih omrežjih, od odraslih, od drugih mladih. Nekako kot bi rekli, da se nič ne more spremeniti.

Zakaj je ta stavek povezan s podnebnimi spremembami?

Zame se je vse začelo z mladimi. Tudi sama sem bila mlada. Pri približno 24 letih sem pisala svojo diplomsko nalogo o povezavah med podnebjem in človekovimi pravicami, raziskovala težave držav v razvoju, uničenje, ki ga povzročajo naravne nesreče in napovedi za prihodnja desetletja.

Občutki, ki so me gnali, so bili jeza, pogosto nemoč in tesnoba. Počutila sem se osamljeno in daleč od tega, da bi lahko karkoli storila.

Medtem je v nekem delu moje podzavesti odzvanjala predstava o mladim, ki niso aktivni, a je ostala tam – neizoblikovana.

Nekega dne sem na družbenih omrežjih videla dekle, ki je želelo organizirati konferenco o podnebjem, namenjeno mladim. Pomislila sem: naredimo to!

In šest mesecev kasneje sem se znašla s 180 mladimi iz vse Italije, ki so govorili o okolju. Val energije, strasti in motivacije mi je spremenil pogled na svet – in morda celo življenje.

Ta stavek sem izbrala za začetek, ker ga slišimo še danes. Pogosto ga uporabljajo v okviru politične manipulacije, saj želijo nove generacije prikazati kot pasivne in neaktivne. Slišimo ga tudi od številnih mladih, ki se počutijo ujeti v negotovo prihodnost.

No, kar lahko rečem, je, da je en sam trenutek, en sam dogodek in en sam pogovor privedel do tega, da sem postala predsednica in soustanoviteljica *Change For Planet*, organizacije, posvečene opolnomočenju mladih v boju proti podnebnim spremembam. Da sem postala aktivistka. Da sem svojo strast spremenila v delo.

Vsi se včasih počutimo, kot da ne moremo ničesar narediti. A začeti, tudi ko nas je strah, je prvi korak k spremembi.

Početi stvari, za katere ljudje menijo, da so nemogoče

Emma Katinka Langmoen, 27 let, Oslo, Norveška

@currents4climate

@acting4climate

@emmaksl

Zgodba o ustvarjanju valov sprememb kot cirkuška umetnica, ki pluje po svetu

Emma je cirkuška umetnica in okoljevarstvenica. Od leta 2024 do 2027 bo plula po svetu s projektom Acting for Climate, organizacijo, ki organizira umetniške nastope za trajnostno prihodnost.

Kot cirkuška umetnica v okviru Acting for Climate združujem svojo poklicno kariero cirkuške umetnice z mojo strastjo do planeta. Včasih se podnebna kriza zdi preobsežna in me jezi pomanjkanje političnih ukrepov. Vso to energijo, frustracije in zagon vlagam v ustvarjanje umetnosti in spreminjanje sveta.

Z Acting for Climate vsako leto izvajamo predstave za tisoče ljudi. Skozi umetnost želimo navdihniti ljudi, da ukrepajo za trajnostno prihodnost. Umetnost ima moč, da ljudi čustveno angažira. In če lahko umetnost pomaga ljudem, da si predstavljajo drugačno resničnost - potem lahko to tudi dosežemo.

Kot cirkuška umetnica v okviru mojega vsakdanjika opravljam stvari, za katere ljudje menijo, da so nemogoče. Gre za premagovanje strahov, sodelovanje, iskanje novih poti in vztrajanje. Zato imam tudi upanje pri podnebni in naravni krizi. Vem, da smo kot ljudje lahko izjemno ustvarjalni, odporni in lahko premagamo velike ovire.

Trenutno plujem po svetu s projektom Currents, kjer jadramo okoli sveta za regenerativno prihodnost. Plujemo po celem svetu,

izvajamo naše predstave in sodelujemo z lokalnimi skupnostmi. S Currents izstopam iz svoje cone udobja in iščem nove rešitve; fizične, mentalne in kulturne, in upam, da bom navdihnila druge, da pogumno premislijo o svojem načinu življenja.

Uporabljam svoj glas v podnebni krizi kot umetnica in aktivistka. Tako lahko prispevam s svojimi spretnostmi in z energijo, ki mi jo daje umetnost. To me opolnomoči in daje občutek skupnosti, smisel in upanje.

Upam, da spodbudim tudi vas, da se spomnite, da so vse naše dejavnosti pomembne, in da lahko ustvarijo valove sprememb, ki sežejo daleč v svet.

Zgodba o padcu v globoko spiralo podnebne tesnobe, ki jo pripoveduje mladinska delavka

Bila sem zelo aktivna okoljska aktivistka

Nina Kavčič, 25 let, Žiri, Slovenija

Odkar pomnim, sem se vedno izgubljala v naravi in bila globoko povezana z njo. Ko sem odraščala, sem začela opazovati, da je vedno manj raznovrstnosti v rastlinskem in živalskem svetu. Veliko 'mojih kotičkov' je s časom postalo pozidano zemljišče. Narava je začela izginjati pred mojimi očmi. A nisem natančno vedela, kaj se dogaja – dokler v srednji šoli nisem videla svojega prvega dokumentarnega filma o podnebni krizi.

Postala sem ozaveščena in strastna zagovornica varovanja narave. Bila sem zelo aktivna okoljska aktivistka. Čeprav moje študijsko področje ni bilo neposredno povezano s podnebno krizo, sem se potrudila, da je bil prav vsak projekt, ki sem ga izvajala, nekako povezan z ozaveščanjem o podnebni krizi, s katero se soočamo. Naslov moje diplomske naloge je bil Medijska reprezentacija okoljskega gibanja Extinction Rebellion. A prav med pisanjem sem padla v globoko spiralo podnebne tesnobe, saj, če sem iskrena, je prihodnost precej mračna, vsaj če pogledamo na to, kako (ne)rešujemo krize.

Ne glede na to, kako sem se borila za ohranitev narave, sprememb nisem opazila. Niti najmanjše. Moji sošolci so še vedno kupovali plastenke za enkratno uporabo, niso reciklirali, podpirali so hitro modo itd.

Na splošno sem začela izgubljati upanje. To pa je bil tudi razlog, da sem postala bolj pasivna in ignorantna do aktivnega delovanja. Ugotovila sem, da lahko živim najboljše možno življenje in sem sprememba, ki bi si jo želela videti pri drugih. Lahko si dober zgled in upaš, da bodo ljudje sledili tvojemu zgledu, vendar jih ne moreš prisiliti v spremembo, če nanjo niso pripravljeni.

Lahko si dober zgled in upaš, da bodo ljudje sledili tvojemu zgledu, vendar jih ne moreš prisiliti v spremembo, če nanjo niso pripravljeni.

Upanje prihaja od ljudi, ki jih srečam, in ki jim je mar

Nika Kos, 25 let, Poljane, Slovenija

Živim v majhni vasici, obdani z zelenimi travniki in drevesi, s čudovitim razgledom na nižje ležeče kraje. Že od malega sem oboževala naravo. Spomnim se, kako mi že v osnovni šoli ni bilo jasno, kako lahko nekateri ljudje mečejo smeti kar v naravo. Velikokrat sem med hojo čez most, po katerem sem hodila v šolo, opazila smeti, ki so jih ljudje odvrgli v reko. Iskreno povedano, tega še danes ne razumem. Ob tem čutim razočaranje, nerazumevanje, žalost in jezo.

Zaradi svojega zanimanja za potovanja sem se odločila za vpis v srednjo turistično šolo. Tam pa sem še bolj spoznala, kako ljudje škodujemo naravi. Masovni turizem, odvržena hrana, poraba hrane & vode, modna industrija, onesnaževanje s plastiko, letalski promet in vsi odpadki – vse to uničuje naš planet. Mislim, da sem v srednji šoli

občutila največ strahu, anksioznosti, brezupa in jeze glede globalnih sprememb, saj sem imela občutek, da ljudje teh težav ne jemljejo dovolj resno, svojih navad pa se ne trudijo spremeniti.

Moja strast do varovanja narave me je nato vodila do študija varstva okolja. Obenem pa sem ob tem študiju občutila še več vseh teh občutkov – strahu, jeze in frustracije, saj sem se spoznala s še več problemi ter jih bolje razumela. Videla sem, kako kompleksne so te težave.

Kljub temu pa sem dobila tudi upanje, saj sem ugotovila, da obstajajo rešitve, in da lahko stvari spremenimo na bolje. Upanje mi dajejo tudi ljudje, ki jih spoznavam, in ki jim je mar. Tisti, s katerimi skupaj spreminjamo svet.

Zgodba o ljubezni do narave in upanju za svet, poln ljubezni

Zgodba o iskanju upanja in odkritju gibanja ekovasi v času podnebne tesnobe

Dijana je mlajša strokovnjakinja za varstvo narave pri CIPRA Slovenija.

Odkritje, da takšne stvari obstajajo, me je napolnilo z olajšanjem in upanjem

Dijana Čataković Biagi, 29 let,
Idrija, Slovenija

Odraščala sem v majhnem mestu, obkroženem z gozdovi, kjer sem že od malih nog čutila globoko povezanost z naravo. V mladosti, ko je bilo usklajevanje šolskih in športnih obveznosti zahtevno, so gozdovi postali moje zatočišče. Prostor, kjer sem lahko umirila svoj um in pobegnila pred pritiskom vsakdanjega življenja. Kmalu sem spoznala, da ima narava ključno vlogo pri zdravljenju in pomirjanju našega živčnega sistema.

V srednji šoli sem se ob spoznavanju podnebnih sprememb in njihovega vpliva na skupnosti začela zanimati za podnebno pravičnost, in ko sem ugotovila, kakšno vlogo imajo predpisi pri varovanju okolja, sem se odločila za študij prava. Moja zavezanost varstvu okolja se je okrepila, ko sem potovala in bila priča posledicam podnebnih sprememb v oddaljenih državah. Vročinski valovi, dviganje morske gladine in poplave so postali običajni v številnih območjih.

Odločila sem se, da bom s spremembo svojih navad zmanjšala svoj negativni učinek. To je pomenilo, da sem se izogibala

letenju, uporabljala javni prevoz, postala veganka, zmanjšala nepotrebne nakupe in izbrala poklic, ki ne bi škodoval okolju. A kljub vsemu temu sem se še vedno počutila brezupno, tesnobno. In nisem bila sama. Veliko mojih prijateljev je imelo podobne občutke. Nekateri so se celo spraševali, ali je prinesla novo življenje na umirajoč planet sebično.

Nato pa sem odkrila gibanje ekovasi (ecovillage). Gre za gibanje posameznikov, ki se odločijo živeti v namenskih skupnostih in sledijo naravnim ritmom in načelom družbene trajnosti. Ekovasi si prizadevajo za čim manjši vpliv na okolje z namernim načrtovanjem in izbiro vedenja. V teh skupnostih, ki so pogosto organizirane v zadruge, ljudje pridelujejo ekološko hrano in obnavljajo zemljo, hiše pa so narejene iz dolgo obstojnih naravnih materialov. Odkritje, da takšne stvari obstajajo, mi je vlilo upanje za nas in prihodnje generacije ter me spodbudilo, da bi tudi v Sloveniji ustvarila podobne skupnosti in sama živela v eni od njih.

Zakaj za vruga ne ukrepajo

Katja Miklavčič, 29 let, Ljubljana, Slovenija

V trenutku, ko je kup opranega perila odložila na mizo, ki pisalno, je iz računalnika zadonela uvodna špica osrednjih dnevnih poročil. Ura na računalniku je kazala 18.58.

Minili sta dve leti od uničujočega požara, obupani prebivalci pa še kar ne vedo, kakšna usoda čaka njihove domove, je po malem prostoru – po sobici, ki je bila pravzaprav celo stanovanje – zadonel voditeljičin glas.

Temeljito je stresla oprano majico, ki je omamno dišala po novem mehčalcu, in jo lično povescila čez stojalo. Ob novici, da so tako dolgo po katastrofi nekateri še vedno v veliki stiski, jo je pogled na zgledno obešeno majico vsaj malo pomiril.

Minulo leto je bilo najtoplejše doslej. Znanstveniki svarijo, da bodo posledice globalnega segrevanja ozračja vse silovitejše, je nadaljevala voditeljica.

Globoko je vdihnila in v roke prijela naslednjo majico, enako dišečo, jo stresla. Odločno, silovito, pri tem pa glasno izdihnila in ob misli, kaj čaka človeštvo, nemo zaklela. Pogled ji je zataval skozi okno, na ulico, kjer je sosedna vestno ločevala odpadke. Biološki v en zabojnik, plastika v drugi, kot da gre za življenje

in smrt, kot da nas bo že ločevanje odpadkov rešilo.

Voditeljica je govorila naprej: Država krepko zaostaja s cilji na področju energije iz obnovljivih virov. Za pojasnilo smo prosili pristojno ministrstvo, a odgovore še čakamo.

Zaklela je, ponovno, tokrat na glas.

Voditelji držav sveta se bodo kmalu sestali na COP srečanju. Ambicioznih ciljev in zavez tudi tokrat ni pričakovati, se ni dala voditeljica.

Sveže oprane hlače, ki jih je držala v rokah in so bile na poti na stojalo, niso prišle na cilj. Ozrla se je proti zaslonu, se vanj zastrmela, voditeljičina usta so se premikala naprej, a besed, ki jih je tako razločno izgovarjala, ni slišala. Roke so se ji povescile, hlače so spolzele na tla. Srce ji je bilo vse hitreje, dlani je poskušala tiščati ob sebe, vendar neuspešno – preveč so se tresle in prsti so nežno udarjali po stegnih. Njeni vzdihljaji so postajali vse bolj plitki, po licih so polzele prve solze frustracij in obupa. Ura življenja je tiktakala dalje s hitrostjo prstov, ki so udarjali ob stegna, misli so kričale. Zakaj oblast ne ukrepa? Zakaj, za vruga, oblast ne ukrepa.

Komunikatorica na PIC –
Pravnem centru za varstvo
človekovih pravic in okolja.

Zgodba o izzivih mladega kmeta v času podnebnih sprememb

Vohal sem vlažno zemljo

Darren Earley, 27 let, Arigna, Irska

V življenju sem se vedno pripravljaj na udarce. Odraščal sem v Arigni, v grofiji Roscommon, kjer sem se moral naučiti, da pričakujem nepričakovano. Kot mladi kmet sem podnebne spremembe občutil iz prve roke. Poletja so postala bolj deževna, zime pa ostrejša. Polja, ki so nekoč uspevala, se zdaj borijo s skrajnimi vremenskimi razmerami. Ta realnost je oblikovala mojo vključenost v podnebno gibanje.

Odraščal sem, ne da bi popolnoma razumel, kaj podnebne spremembe so. Nisem dojel, da smo pravzaprav v prvi bojni liniji te krize. Prvič sem njihov vpliv resnično začutil med posebej deževnim poletjem. Polja so bila preplavljena z vodo, kar je skoraj povsem onemogočilo spravilo pridelkov in zagotovitev zadostnih količin krme za živino. Takrat sem se zavedel, da to ni oddaljena težava – da je tu in zdaj, da vpliva na moj način življenja in mojo skupnost.

Nenehni dež je prepojil vse. Zrak je bil težak od vlage, vonj vlažne zemlje in plesnive slame pa vseprisoten. Običajni zvoki kmetije so bili zadušeni pod neprestanim kapljanjem

dežja, kar je ustvarilo občutek osamljenosti. Mraz se je zarezal do kosti in pokrajina, ki je bila običajno polna življenja, je postala pusta in neprijazna.

Ta izkušnja mi je v srce zasadila mešanico frustracije in odločnosti. Frustracijo zaradi izzivov, ki jih podnebne spremembe prinašajo kmetijstvu, a hkrati močno odločnost, da poiščem rešitve. Počutil sem se odgovornega, da zaščitim zemljo, ki je že generacije skrbela za mojo družino.

Kot mladi kmet sem globoko zaskrbljen glede prihodnosti kmetovanja. Število mladih kmetov upada, bojim se, da tradicionalne kmetijske prakse ne bodo preživele. Pomembno mi je ohranjati naravo – ne samo zaradi turizma, ampak tudi zato, da preprečimo zakonodajo o podnebnih spremembah, ki bi onemogočila preživetje kmetov, ki kmetujejo po tradicionalnih. Metodah. Kot učitelj verjamem, da imamo družbeno dolžnost izobraževati ljudi o pomenu varovanja naše čudovite podeželske pokrajine.

Te izkušnje so me naučile pomena odpornosti in prilagodljivosti. Naučil sem se, da lahko majhne spremembe v naših vsakodnevniških praksah naredijo veliko razliko. S sprejemanjem trajnostnih kmetijskih tehnik in izobraževanjem drugih upam, da bom prispeval k bolj trajnostni prihodnosti. Razmišljam o potrebi po ravnovesju – zaščiti našega okolja, hkrati pa podpiranju kmetov, da preživijo.

Pridobil sem dragoceno znanje o trajnostnem kmetijstvu in pomenu biotske raznovrstnosti. Spoznal sem tudi psihološke posledice podnebnih sprememb, kot je podnebna tesnoba, ter pomen podpore skupnosti pri soočanju s temi izzivi. Moja dvojna vloga kmeta in učitelja mi omogočata, da to znanje delim s svojo skupnostjo in svojimi učenci.

Upam na prihodnost, v kateri bodo skupnosti stopile skupaj v boju proti podnebnim spremembam in si medsebojno pomagale. Predstavljam si svet, v katerem bodo trajnostne prakse postale norma in bomo živeli v sožitju z naravo. Moja inspiracija izvira iz odpornosti moje skupnosti in potenciala za pozitivne spremembe s skupnim delovanjem. Sanjam o prihodnosti, v kateri bodo mladi kmetje podprti in cenjeni, naš čudoviti podeželski svet pa ohranjen za prihodnje generacije.

Pesem (v angleščini):

In Arigna's heart, where green hills rise, The summers now bring stormy skies. The fields once lush, now soaked and bare, A farmer's burden, hard to bear.

The rain, it falls with heavy hand, Transforming earth to sodden land. The scent of damp, the chill of air, A silent struggle, everywhere.

Yet in this mire, a spark of hope, A farmer's will, the strength to cope. With every drop, a lesson learned, In every storm, resilience earned.

The young grow scarce, the old remain, To till the soil, endure the rain. But in our hearts, a fire burns bright, To fight for fields, to stand and fight.

In classrooms, I share nature's tale, Of verdant lands and winds that wail. To teach the young, to make them see, The beauty of our land, so free.

We balance laws with nature's plea, To farm with care, sustainably. For tourism, for future's sake, A stand we must, together, make.

I dream of days where sun and rain, In harmony, will ease the strain. Where farmers young, and old alike, Will thrive beneath the sky so bright.

With knowledge shared and hope in sight, Together, we can win this fight. For Arigna's fields, for all we hold dear, A future bright, a world sincere.

Lekcije o individualnem delovanju so posejale semena tesnobe

Isla Gartlan, grofija Leitrim, Irska.

V zadnjem letu se je moja podnebna tesnoba povečala, poglobila tako zaradi osebnih izkušenj kot tudi zaradi širšega zavedanja globalnih okoljskih kriz. Rekla bi, da je moja raven podnebne tesnobe nenehno naraščala, saj se mi zdi, da se stvari samo še slabšajo, sama pa še vedno ne vem, kako lahko kot posameznikaj spremenim. Če bi morala povzeti svojo glavno čustvo, bi to bila skrb. Skrb ne le za planet, temveč tudi za prihodnje generacije, ki bodo morale živeti s posledicami naših dejanj, če ne bomo zdaj sprejeli velikih sprememb.

Ko sem bila mlajša, so se mi podnebne spremembe zdele bolj oddaljene – verjetno zato, ker si nisem znala predstavljati njihovih posledic. Odraščala sem v okrožju Leitrim in moje prve misli o okolju so se oblikovale predvsem v šoli. Ena izmed močnih otroških izkušenj je bila udeležba v pobudi Zelena šola, ki je spodbujala učence k bolj okolju prijaznim navadam. Vsako leto smo sodelovali v različnih dejavnostih, kot so pobiranje smeti in ugašanje luči, kadar jih nismo potrebovali. Preproste naloge za otroke, a namenjene oblikovanju dobrih navad za prihodnost. Spomnim se

ponosa, ki sem ga čutila, ko smo osvojili zelene zastave za našo šolo in jih slovesno dvigovali. Vendar pa se spominjam tudi, da so že takrat te preproste dejavnosti v meni vzbujale določeno raven tesnobe. Pogosto so nas na primer opozarjali, naj med umivanjem zob ne pustimo vode teči in postala sem skoraj pretirano zavedna o tem, da bi s takšnimi majhnimi dejanji lahko škodovala okolju. Že kot otrok sem se zavedala, da smo odgovorni za zaščito planeta, a ta odgovornost me je pogosto obremenjevala.

Od takrat sem se vedno trudila sprejemati zavestne odločitve, da bi čim bolj zmanjšala svoj vpliv na okolje, vendar me še vedno preganja strah, da posamezna dejanja morda niso dovolj. Te otroške lekcije so me naučile odgovornosti, a hkrati zasejale tudi semena tesnobe – zgodnje zavedanje, da so naša dejanja, pa naj bodo še tako majhna, povezana z nečim veliko večjim. Ko zdaj gledam nazaj, se zavedam, da so bile te zgodnje izkušnje moji prvi koraki k razumevanju podnebnih sprememb, čeprav takrat še nisem povsem dojela njihove resnosti.

Zgodba o podnebni tesnobi in izkušnjah s podnebnimi spremembami po svetu

Isla dela kot uradnica za socialno vključenost. Delo z ljudmi iz različnih okolij ji je odprlo oči, saj je videla, kako močno so podnebne spremembe vplivale na njihova življenja, ravno tako pa tudi na njeno.

Lekcije o individualnem delovanju so posejale semena tesnobe

Vse te misli so me podzavestno spremljale skozi odraščanje, toda ob nedavnem tornadu v Leitrimu so se vse moje skrite tesnobe vrnile – in to v veliko večjem obsegu. Tornadi na Irskem niso pogosti, zato je bilo šokantno videti tak pojav tako blizu doma. Spomnim se dneva, ko je udaril in kako kar nisem mogla verjeti, da se nekaj tako strašljivega in uničujočega lahko zgodi tukaj, v mojem kraju. Takrat se mi je dokončno posvetilo – podnebne spremembe niso nekaj oddaljenega, nekaj, kar se dogaja na drugem koncu sveta. Ne, dogaja se tukaj, ljudem, ki jih osebno poznam.

Delo kot uradnica za socialno vključenost mi je omogočilo, da sem spoznala ljudi iz različnih okolij, mnogi izmed njih so že doživeli neposredne posledice podnebnih sprememb. Govorila sem z ljudmi iz regij, kjer so ekstremni vremenski dogodki – kot so poplave in suše – izrinili celotne skupnosti. Njihove zgodbe so mi dale vedeti, da so za številkami resnični ljudje, in to je srce paražoje.

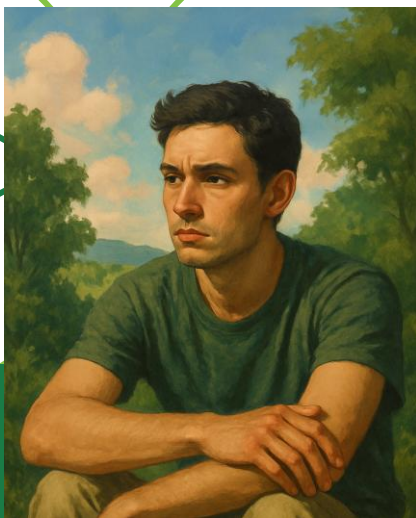
Tudi podnebje na Irskem se spreminja. Starejše generacije, kot je moja babica, pogosto govorijo o tem, kako so bile zime nekoč ostrejše, a predvidljive. Danes pa se zdi, da zima vsako leto prihaja pozneje, letni časi pa so nepredvidljivi. Močni nalivi in nevihte so vse pogostejši, zaradi česar prihaja do poplav.

Ko razmišljam o teh spremembah, tako lokalnih kot globalnih, občutim močan občutek odgovornosti. Jasno je, da podnebnih sprememb ne moremo več ignorirati ali prelagati na prihodnje generacije. Dogajajo se zdaj in vsak od nas ima svojo vlogo, pa naj bo to aktivizem, sprememba življenjskega sloga ali preprosto biti informiran. A kljub temu občutim tudi občutek nemoči. Velikost podnebne krize je zastrašujoča in včasih je težko ne občutiti brezupa ob silah, ki se zdijo prevelike, da bi

jih lahko nadzoroval.

Ko gledam v prihodnost, poskušam ohraniti upanje. Upanje, da bomo naredili pomembne spremembe, in da se bo človeštvo združilo v boju proti tej krizi. A hkrati ostajam globoko zaskrbljena, saj vem, da moramo ukrepati hitro in odločno, če želimo ohraniti svet za prihodnje generacije.

Ko gledam v prihodnost, poskušam ohraniti upanje. Upanje, da bomo naredili pomembne spremembe, in da se bo človeštvo združilo v boju proti tej krizi. A hkrati ostajam globoko zaskrbljena, saj vem, da moramo ukrepati hitro in odločno, če želimo ohraniti svet za prihodnje generacije.

Zgodba o čustvenih vplivih podnebnih sprememb in odzivih družbe

Nisem se mogel otresti fatalizma

James Cooney, 32 let, Irska.

7 let: Moja ozaveščenost o podnebnih spremembah in okoljskih vprašanjih sega v zelo zgodnja leta. Problemi podnebnih sprememb in uničevanja okolja so bili nenehno prisotni v tisku in na televiziji. Medtem ko sem v osnovni šoli užival v učenju o irski divjini in rastlinstvu, sem bil zaskrbljen, da bodo svarila o okolju ob prelomu tisočletja dejansko postala resničnost.

10 let: Uvedba davka na plastične vrečke za enkratno uporabo je bila zame pomemben trenutek pri zaznavanju okoljskih politik v vsakdanjem življenju. Kljub začetni javni razpravi so plastične vrečke hitro postale redkost, njihovo izginotje pa ni vzbudilo pretiranega obžalovanja. Veselilo me je, da plastične vrečke izginjajo kot oblika smeti.

14 let: Pri geografiji smo si ogledali nekaj prizorov iz dokumentarca Ala Gora *Neprijetna resnica*. Kljub zaskrbljujočim napovedim o podnebnju sem ob koncu filma začutil tako presenečenje kot tudi olajšanje

– izvedel sem, da je bilo zmanjševanje ozonske plasti večinoma zajezeno zaradi regulacije aerosolov. Zdelo se je, da je bilo reševanje okoljskih problemov vendarle mogoče.

18 let: Huda zima leta 2010 me je močno pretresla, saj sem bil navajen razmeroma milega snega. Dolgotrajna ledena obdobja so me še posebej zmedla in prvič sem resnično začutil, da se je vzorec vremena, kot sem ga poznal, nevarno porušil.

19 let: Leta 2011 se je končal mandat stranke Fianna Fáil v vladi, prav tako pa tudi njihovih nepričakovanih koalicijskih partnerjev, Zelene stranke. Medtem ko je Fianna Fáil nosila glavno breme nezadovoljstva, so Zeleni prav tako padli v politično brezno, saj so bili povezani z neuspehi svojih koalicijskih partnerjev. Nad tem nisem bil niti najmanj presenečen in z dejstvom sem se preprosto moral sprijazniti. Kljub temu pa je to predstavljalo resen udarec za okoljevarstvo kot politično silo na Irskem.

Nisem se mogel otresti fatalizma

26 let: Polarni mraz *Beast from the East* leta 2018 me je neprijetno presenetil, tako v prenesenem kot v dobesednem pomenu – moje študentsko stanovanje je bilo bistveno hladnejše kot doma. Vreme je nihalo med skrajnostmi: nepričakovano vročimi poletji (posebej se spomnim let 2006, 2013 in 2016 zaradi suše) ter ostrimi zimami. Neslavni incident z bagrom pri Lidlu me je še posebej razočaral, saj je odražal zares obupno reakcijo javnosti na vremenske razmere.

27 let: Podnebni protesti leta 2019 so me presenetili, saj se je zdelo, da je v nasprotju z apatijo ali sovražnostjo starejših generacij do okoljevarstva generacija Z dejansko pripravljena narediti konkretne korake k reševanju podnebnih sprememb. Čeprav me je to navdajalo z upanjem, se nisem mogel otresti fatalizma glede možnosti, da bi preprečili nepopravljivo škodo podnebnju in okolju.

28 let: Pandemija COVID-19 je bila največja motnja vsakdanjega življenja, ki jo pomnim. Doživljal sem mešanico nelagodja in nekoliko čudnega občutka miru ob nenadni tišini na cestah in odsotnosti letal, ki bi preletavala nebo iz letališča Knock. Nekaj zadoščenja sem našel v tem, da je moja družina izkoristila priložnost in očistila smeti ob cesti.

30 let: Po nepričakovanem uspehu na lokalnih volitvah leta 2019 so se Zeleni leta 2020 vrnili v vlado kot del naglo sestavljene koalicije. Sumil sem, da bi se lahko ponovila njihova prejšnja negativna izkušnja v vladi, napeti odnosi med

koalicijo in irskim kmetijskim sektorjem pa so nakazovali še eno oslabitev okoljevarstva kot politične sile.

32 let: Zaporedni učinki orkana Milton in poplav v Španiji so okrepili moj pesimizem. Poleg same intenzivnosti teh dogodkov me je prizadelo tudi nespretno ravnanje oblasti pri odpravljanju posledic uničenja. To me je spomnilo na katastrofe orkana Katrina in okrepilo mojo ciničnost glede podobno neučinkovitih odzivov na prihodnje naravne nesreče.

Zaporedni učinki orkana Milton in poplav v Španiji so okrepili moj pesimizem. Poleg same intenzivnosti teh dogodkov me je prizadelo tudi nespretno ravnanje oblasti pri odpravljanju posledic uničenja. To me je spomnilo na katastrofe orkana Katrina in okrepilo mojo ciničnost glede podobno neučinkovitih odzivov na prihodnje naravne nesreče.

Naučili smo se vztrajati, čeprav nas je bilo strah

Tadhg Guihen, 27 let, Arigna, Irska

Zgodba o poplavah in podnebni tesnobi

Tadhg je odraščal na majhni kmetiji z govedom in ovcami. Uživa v preživljanju časa na prostem z živalmi in v športu. Delo mu ponuja možnost, da postaja ozaveščen o pomenu podnebnih sprememb.

0–7 let: Ko sem bil majhen, se je kmetija zdela kot samostojen svet. Odraščal sem na majhni ovčji farmi v Arigni v grofiji Roscommon, kjer hribi mehko valovijo, življenje pa je bilo ustaljeno. Oboževal sem tekanje z jagenjčki in poslušanje vetra, ki je pihalo čez polja. Življenje je bilo preprosto, vreme pa – le del sveta. Deževalo je, sonce je sijalo, ovce so se pasle. A spomnim se, kako so moji starši potihoma govorili, da dež včasih pada močneje, in da se zemlja ne suši več tako hitro. Takrat se mi to ni zdelo nič posebnega, le nekaj običajnega.

8–11 let: Ko sem imel deset let, so se stvari začele spreminjati. Poletja so postajala vroča, zime ostrejšje. Spomnim se, kako so naše ovce težko našle dovolj trave, saj so poplave postajale vse hujše, zime pa so dele kmetije pustile pod vodo več dni. Trava ni mogla rasti, saj so po dežju sledili plazovi. Moj oče je vedno znova ponavljal: "Včasih ni bilo tako." Nisem popolnoma razumel, kaj misli, a začel sem čutiti nelagodje. Ničesar nismo mogli storiti.

12–15 let: Pri štirinajstih letih se je zares začela kazati moja podnebna tesnoba. V šoli smo se učili o podnebnih spremembah in nenadoma so vsi tisti vremenski pojavi na kmetiji dobili smisel. Močne padavine, dolga sušna obdobja – to ni bila le naša nesreča, dogajalo se je povsod. Opazoval sem ovce, ki so se v slabem vremenu stiskale skupaj – mokre in premražene – in v prsih sem čutil tesnobo, ko sem se spraševal, ali naš način življenja izginja. Začel sem razmišljati o stvareh, na katere do zdaj nisem pomislil.

16–19 let: Pri osemnajstih letih sem jasno videl, kako zelo podnebne

spremembe vplivajo na kmetijo in na celotno regijo. Sezona ovc je postala nepredvidljiva, zaradi hudih zim in nenavadnega vremena pa smo izgubili veliko več ovc kot prej. Spomnim se, kako je moj oče ob neki poplavi stal na robu polja in strmel v razmočeno zemljo, v njegovih očeh pa je bil prazen, izčrpan pogled. Takrat me je zares zadelo, kako resna je ta situacija. Začel sem razmišljati o prihodnosti – ne le svoji, ampak tudi o prihodnosti kmetije. Bo sploh še obstajala čez deset ali dvajset let?

20–23 let: Pri enaindvajsetih letih se občutka nemoči nisem mogel več znebiti. Poskušal sem se učiti o trajnostnem kmetijstvu in boljšem upravljanju zemlje, vendar se je vedno zdelo, da se borimo proti nečemu, veliko močnejšemu od nas. Močni nalivi niso prenehali. Pogosto sem se ustavil, pogledal ovce in pokrajino ter se spraševal, ali nam vse skupaj polzi iz rok. Tesnoba se je stopnjevala, sledile so neprespane noči, polne skrbi za prihodnost kmetijstva v našem kraju.

24–27 let: Zdaj, pri sedemindvajsetih, sem se s tem sprijaznil – na nek način. Tesnoba je vedno prisotna, kot tihi brenčec zvok v ozadju. Vreme je še vedno nepredvidljivo, kmetija se še vedno bori. Nekatera leta so boljša, druga slabša. A skupaj s skupnostjo smo se naučili vztrajati navkljub strahovom. Kmetija je v naši družini že več generacij in težko si predstavljam, da bi jo zapustil. A včasih se sprašujem, ali bijemo bitko, ki je ne moremo dobiti. To zemljo imam rad, a včasih se sprašujem, ali je ljubezen dovolj, da jo rešimo. Podnebne spremembe so tu in vplivajo na vse – na naše ovce, našo zemljo in našo prihodnost.

Zgodba o pomenu povezovanja z naravo v času krize

Djinda je ekofeministka in zagovornica pravic živali. Kot neodvisna svetovalka se posveča trajnostnemu razvoju in opolnomočenju žensk. S svojo strastjo do podpore ženskam v kmetijskih vrednostnih verigah vodi projekte, ki spodbujajo trajnostne kmetijske prakse in učinek na skupnost.

Pomembno se mi zdi skrbeti za dobesedno vse

Djinda Gueye, 30 let, Dakar, Senegal
[@djin.da](#)

Ko pomislim na svoje prve spomine na naravo, se vedno vrnem k naši družinski hiši na majhnem otoku Gorée ob obali Senegala. Ko smo bili mlajši, smo se tja vračali vsako poletje. Običajno smo prispeli ponoči, v svetlobi čolnov pa smo lahko videli leteče ribe, ki so skakale ob bokih ladje. Bilo je čarobno.

Takrat je v naravi vladal red, ki je bil usklajen s podnebjem. Pri nas v resnici nimamo zime, a se temperatura vseeno nekoliko spusti in voda postane hladnejša. Vedno smo čakali na pravi čas, da bi lahko šli v vodo. Okoli aprila je bilo v morju veliko meduz, kar je naznanjalo začetek poletja. Za meduzami je prišlo obdobje, ko je bilo v vodi veliko alg, saj je bilo nekoliko topleje, nato pa je nastopila deževna sezona. Po prvem dežju smo vedeli, da lahko gremo v vodo. Ne vem, ali je to znanje naših prednikov, avtohtono znanje ali skupnostni miti, ampak imelo je smisel – kot da morje s prvim dežjem očisti samo sebe in takrat je pravi trenutek za kopanje.

Zdaj se tega cikla ljudje bodisi ne držijo več,

bodisi ni več tak, kot je bil. Dež pogosto pride veliko prej kot nekoč, kar se prekriva z obdobjem alg. Obalo okoli otoka načanja erozija. Še vedno se redno vračam na otok, a opažamo, da je rib veliko manj, leteče ribe pa so popolnoma izginile. Ob pogledu na pošasten propad otoka čutim žalost.

Prekomeren ribolov in onesnaževanje voda sta v Senegalu velik problem, saj je preživetje mnogih ljudi odvisno od tega. Velike ribiške ladje lahko lovijo z ogromnimi mrežami, ki ujamejo ogromno rib, nato pa mreže pogosto pustijo v morju, kar uničuje ekosisteme. To pa še dodatno prispeva h krizi, zaradi katere so ljudje prisiljeni migrirati, pogosto pa na tej poti tudi umirajo. Na svetovni ravni pa so mi zelo pri srcu gozdovi, zato veliko spremljam vpliv krčenja gozdov na živali ter prst, ki jo potrebujemo za življenje in pridelavo hrane. To so stvari, za katere se mi zdi logično, da bi jih morali ljudje postaviti v ospredje in jim posvetiti več skrbi.

Pomembno se mi zdi skrbeti za dobesedno vse

Skrbeti za *dobesedno* vse se mi zdi pomembno. Ti občutki me včasih povsem preplavijo. Včasih imam občutek, da moram nadoknaditi za vse tiste, ki ne naredijo ničesar. Zato zdaj prehajam iz vegetarijanstva na veganstvo, saj preprosto čutim preveč sočutja do živali. Obenem pa se počutim povsem ohromljeno, ko gre za to, kaj potrošimo. Ko moram nekaj kupiti, se čisto preveč obremenjujem z izbiro, ker si želim da bi izbrala najbolj trajnostno možnost. Sčasom začneš razumeti kompleksnost situacije in zame je tesnoba, ki jo doživljam, povezana prav s težavnostjo odločanja.

Zjutraj se morda zbudim, pogledam na telefon in vidim žalostno novico o pravicah živali. Zdi se mi, da zelo pomaga, če si vzamem trenutke za sprehod v naravi, plavanje v vodi, za odklop od tehnologije – da se malo napolnim: da se spomnim, kako čudovita je narava, kako jo potrebujemo za preživetje in kako pomembno je, da jo ohranimo.

Obožujem vodo. Zame je zelo meditativni prostor. Rada dam ušesa pod vodo in uživam v tišini, ki jo to prinese. Lebdenje. To je prostor, kjer se počutim mirno. Ko imam preveč misli v glavi, mi pomaga, da se potopim. Ko pogledaš, kaj se dogaja pod vodo, ugotoviš, da je tvoje življenje le majhen delček tega sveta. Opazujem ribe in si predstavljam, kakšno je njihovo življenje. Voda je kraj, kjer se odklopiš od norega sveta. Telefona ne moreš vzeti s seboj, kar je res lepo.

Moja mama je bila v zadnjem letu hudo bolna in ena izmed stvari, ki sva jih počeli skupaj, so bili sprehodi po gozdu, objemanje dreves in podobno. Bilo je žalostno leto, a to so najlepši spomini, ki jih imam, saj sva se med tem tudi pogovarjali in uživali v naravi. Bilo je mirno – ti majhni trenutki, ko si lahko vzameš čas zase, ko ti ni treba ničesar narediti, ničesar doseči, ko se lahko samo upočasníš in si vzameš premor od hektičnega življenja. Bivanje v naravi te prizemlji in ti pokaže, kaj je resnično pomembno.

Moja mama je bila v zadnjem letu hudo bolna in ena izmed stvari, ki sva jih počeli skupaj, so bili sprehodi po gozdu, objemanje dreves in podobno. Bilo je žalostno leto, a to so najlepši spomini, ki jih imam, saj sva se med tem tudi pogovarjali in uživali v naravi. Bilo je mirno – ti majhni trenutki, ko si lahko vzameš čas zase, ko ti ni treba ničesar narediti, ničesar doseči, ko se lahko samo upočasníš in si vzameš premor od hektičnega življenja. Bivanje v naravi te prizemlji in ti pokaže, kaj je resnično pomembno.

Čudežna moč zemlje

Alvar Elias Ekhougen Larsen, 29 let, Bergen, Norveška

[@alvarelias](#)

Skupaj s Katarino sva želela razpravljati o tem, da gradbena industrija prispeva 37 odstotkov svetovnih emisij CO2. Bi bil lahko preprost, a presenetljiv material del rešitve? Zemlja pod našimi nogami.

Katarina je že imela izkušnje s tem materialom in ker smo vedeli, da se prst in glina uporabljata v mnogih delih sveta, smo si zastavili vprašanje: Ali lahko to uporabimo na Norveškem? Srečali smo se s skepticizmom, vendar smo se odločili raziskovati naprej.

Na Norveškem imamo pionirje, ki gradijo s prstjo in glino. Na začetku našega magistrskega projekta smo stopili v stik z mnogimi izmed njih. Mnogi so bili veseli, da ljudje ponovno začenejo videti prst kot resen in sodoben gradbeni material. Poudarili so, da je prst material, s katerim se je treba fizično ukvarjati, da ga lahko resnično razumeš.

V zadnjih letih sem pogosto razmišljal o nečem, kar nam je povedal tradicionalni zidar: v preteklosti so ljudje veliko kopali po zemlji in tako tudi dobro poznali različne vrste tal ter njihove možnosti uporabe. Nekatere vrste prsti so bile primerne za rastline, druge za gradnjo. Prst je temelj vsega življenja na našem planetu, kar je smiselno, saj naš planet imenujemo "mati Zemlja."

Čarobnost prsti kot gradbenega materiala je v njeni krožnosti. Prst je popolnoma naraven material, ki na noben način ne škoduje okolju in ga je mogoče uporabiti znova nešteto krat. Na

primer, zbito zemeljsko steno lahko porušite in jo zgradite drugje, ne da bi material izgubil svoje lastnosti. Prst se lahko preprosto vrne nazaj v naravo.

Gradnja s prstjo, glino in drugimi naravnimi materiali ima tudi družbeno dimenzijo. Delo je globoko človeško in preprosto je razumeti, kako material deluje. Večina se nas je v otroštvu igrala s prstjo in peskom, zato mnogi intuitivno razumejo, kako se lahko vlažna prst oblikuje in uporablja za gradnjo. Skozi delavnice, ki smo jih organizirali, smo se približali temu prvinskemu in instinktivnemu načinu dela z materialom. Vključili smo lahko ljudi in ustvarili družbeno gradbeno metodo, kjer lahko vsak prispeva, ne glede na starost ali ozadje. V tem procesu je nekaj osvobodilnega. Delavnice so postale učna platforma o tem gradbenem materialu, hkrati pa tudi neformalni forum za razpravo o tem, kako moramo spremeniti način gradnje.

Da bi videli, kako se prst in glina lahko uporabljata v prihodnjih zgradbah, smo pogledali tudi v tujino. V evropskih državah, kot so Francija, Nemčija in Belgija, so že močno sistematizirali uporabo teh trajnostnih materialov. To se zdaj začene dogajati tudi na Norveškem, zato smo optimistični. Gradbena industrija je danes eden največjih onesnaževalcev, zato je pomembno, da ta razvoj pospešimo. Moramo si upati razmišljati drugače o tem, kako gradimo. Uporaba starega in trajnostnega gradbenega materiala ter njegova sodobna interpretacija bi lahko postala pomemben del rešitve.

Zgodba o oživitvi stare in trajnostne gradbene prakse

Alvar je študiral skupaj s Katarino Kierulf na šoli za arhitekturo v Bergnu. Po diplomi sta Alvar in Katarina še naprej vodila delavnice na Norveškem in v tujini, kjer sta eksperimentirala z zemljo in glino kot gradbenim materialom. Z glino se ukvarjata kot arhitekta, obrtnika, svetovalca in učitelja. Alvar in Katarina sodelujeta v norveškem Združenju za hiše iz zemlje in slame.

Zgodba o tem, kako sem pomagal skupnostim, ko je udarila katastrofa

Joseph je morski biolog, znanstveni komunikator in okoljevarstvenik iz Južne Amerike. Sodeluje s Sustainable Ocean Alliance, organizacijo, ki mobilizira mlade in rešitve za obnovo zdravja oceanov. Aktiven je v globalnem podnebnem gibanju in pri podpori lokalnim skupnostim.

Blatni, a optimistični

Joseph Anthony Julca Mendoza, 30 let, Valencia, Španija
@joeejm

Od malega sem bil navajen živeti z naravnimi pojavi, kot so potresi in cunamiji, zato so nas nanje pripravljali že v šoli. Lahko bi rekel, da sem bil pripravljen in da sem vedel, kaj storiti v takšnih situacijah, a resnica je, da se na soočenje z močjo narave nikoli ne moremo zares pripraviti.

Na univerzi sem se veliko naučil o naravnih nesrečah in razlogih, zakaj bodo postajale vse pogostejše in intenzivnejše: podnebnih spremembah. Odraščal sem z zavedanjem o podnebnih spremembah in opazoval njihove učinke na oceane in različne dele sveta. Zato sem se odločil vključiti v mednarodno podnebno gibanje in aktivizem – da nekaj naredim.

A nikoli si nisem predstavljal, da mi bo podnebna kriza pokazala eno svojih najhujših plati le nekaj kilometrov od mojega doma, v najbolj nepričakovanem trenutku.

Točno tri tedne pred pisanjem te zgodbe so hude poplave, ki jih je povzročilo močno deževje zaradi meteorološkega pojava DANA (izolirana depresija na visokih ravneh), prizadele jug in vzhod Španije. Dež je

opustošil cela mesta, še posebej tu, v Valencii, ter pustil na tisoče ljudi ujetih, zahteval pa tudi številna življenja. Ko sem videl, kaj se je zgodilo, sem takoj odšel pomagat ljudem in živalim, ki jih je prizadela ta naravna katastrofa. Nisem okleval – tako kot številni moji prijatelji in someščani.

Resničnost katastrofe je bila brutalna in v meni je prebudila mešanico negativnih občutkov in čustev. Počutil sem se jeznega, ker bi se lahko temu izognili. Čutil sem žalost zaradi uničujočih razmer, v katerih so se znašli prizadeti. A obenem sem bil preplavljen s pozitivnimi občutki – optimizmom in veseljem – ko sem videl, da je, tako kot jaz, na tisoče ljudi pustilo vse ob strani, da bi pomagali na kakršen koli način.

Prav zaradi takšnih trenutkov še naprej delam na spremembah in se soočam s podnebno krizo. Vem, da nisem sam. Vem, da obstaja še veliko ljudi, ki delajo enako ali pomagajo na tisoče drugih načinov. Te akcije, skupaj s pozitivnimi občutki, so tisto, kar me vsak dan znova žene naprej v tem boju.

Nasloniti se na potencial človeške revolucije

Chloé Bernardino, 24 let, Pariz, Francija

@chloe.bernardino

Podnebna tesnoba je normalen odziv telesa, ki ti sporoča, da v okolju, v katerem živiš, nekaj ni varno. Tvoje telo ti pošilja sporočilo, ki ga je treba slišati. Kako se nanj odzoveš, pa je tvoja moč.

Kot človek želim najprej poskušati locirati občutek v svojem telesu, zadihati in se spomniti, da sem samo človek in da mi ni treba imeti vseh odgovorov. Če sem iskrena, se je vse začelo z eksplozijami in trki zvezd, ki so ustvarile atome, iz katerih smo danes sestavljeni. Smo zgolj zvezdni prah. Sprejemam to in se vračam k trenutnemu občutku, da ga sprejemem. Na Zemljo smo prišli, da bi živeli življenje in prispevali svoj del, ne da bi morali biti popolni ali rešiti karkoli. To mi daje občutek varnosti: bolj kot se nagibam k temu, kar sem, bolj sem lahko usklajena sama s seboj in zgled vrednot, ki so mi pomembne – dobrobit Zemljine skupnosti, odprtost, radovednost in pogum.

To me je vodilo k organizaciji dnevov medgeneracijskega dialoga – med državljskimi kolektivi in mladimi prostovoljci na temo lokalnega ukrepanja ter med strokovnjaki za trajnost in mladimi evropskimi prostovoljci za izmenjavo idej in vizij. Glavni cilj je bil, da se srečamo in vrnemo k tistemu, kar mislim, da je temeljni vzrok kriz: ne skrbimo drug za drugega, ker se med seboj ne poznamo. Aktivno poslušanje, deljenje lastne perspektive in neobsojanje so ključni za dialog. To mi res veliko pomeni, saj mi omogoča, da čutim povezanost in empatijo ter da prepoznam lepoto kompleksnosti človeških protislovij, hkrati pa se naslonim na potencial človeške revolucije. Iskreno verjamem, da moramo znova zaupati v človeško sposobnost zdravljenja sebe in sveta okoli nas.

Ob koncu dneva mi je pomembno, da sem se približala sebi in vrednotam, za katere se zavzemam. Ni meril za uspeh ali neuspeh, temveč zgolj doslednost v tem, da se vedno znova pojavljamo – pa čeprav na najmanjši možen način. En dih za drugim – živa sem, tukaj sem in lahko zaupam procesu.

Zgodba o pomenu dialoga, vrednot in zaupanja pri podnebnem ukrepanju

Chloé vodi mladinski program v Mouvement Colibris, francoskem državljskem gibanju. Je tudi mlada voditeljica Earth Charter, aktivistka ReGeneration in soustanoviteljica Garden of Futures. Želi preučiti, razgraditi in odpraviti škodljive načine odnosa do drugih, medtem ko skupaj in skrbno gradimo nove načine povezovanja z okoljem in vsemi živimi bitji.

Zgodba o vključevanju v podnebno delovanje preko umetnosti in pripovedovanja zgodb

Erica je soustanoviteljica Lotus Earth Creative, pobude za povezovanje umetnikov z vsega sveta pri ozaveščanju in podpori varovanja okolja. Čeprav je projekt še v začetni fazi, temelji na prepričanju, da vsak glas šteje – tudi glas Zemlje.

Umetnost je zame orodje za ustvarjanje pripovedi, ki vzbuja sočutje

Erica Lotus, Japonska-Američanka, ki živi v Združenem kraljestvu

[@ericalotus](#)

[@lotusearthcreative](#)

Odraščanje v Skalnem gorovju v Koloradu, kjer sem bila obkrožena z gozdovi in divjino, mi je omogočilo globoko povezanost z Zemljo. Moj najzgodnejši spomin na podnebno ozaveščenost sega v čas, ko sem izvedela za uničujoče posledice napada borovega lubadarja, ki je zaradi vse toplejšega podnebja povzročal propadanje gozdov. To spoznanje mi je odprlo oči za dejstvo, da so ekosistemi, ki sem jih imela tako rada, tesno prepleteni s človeškimi dejavnostmi in ranljivostjo, kar je v meni prebudilo željo po boljšem svetu.

To globoko spoštovanje narave, ki ga bogati moja japonska dediščina in budistični koncept ešo funi - enosti življenja in okolja - je vplivalo na moje ustvarjalno poslanstvo. Kot oseba, ki pripada Vzhodno- in Jugovzhodnoazijskim skupnosti (ESEA) ter Azijsko-ameriški in pacifiško otoški skupnosti (AAPI), sem večkrat izkusila občutek, da so moj glas in zgodbe potisnjeni v ozadje zaradi prevlade večinskih nazorov. Te izkušnje me še bolj spodbujajo, da skozi svojo umetnost

in pripovedovanje zgodb krepim premalo zastopane glasove, vključno s pripadniki ESEA in AAPI skupnosti.

Želim spodbuditi ustvarjalnost, krepiti glasove in okoljevarstvo, to pa je tudi v ospredju pobude Lotus Earth Creative. Z umetnostjo in zbiranjem sredstev želimo spodbuditi empatijo ter posameznikom pomagati razumeti njihovo vlogo v skupnem prizadevanju za podnebno ukrepanje.

Umetnost je zame orodje za ustvarjanje zgodb, ki namesto strahu in negativnosti spodbujajo sočutje in razumevanje. Ena mojih umetnin, Enost življenja in njegovega okolja (2023), odraža to vizijo. Izpostavlja medsebojno povezanost vsega živega in preobrazbeno moč naših dejanj. S poudarkom na zdravilni moči naših izbir želim spodbuditi proaktivno energijo in upanje pri soočanju s podnebnimi izzivi. S svojim delom želim premostiti razlike, spodbuditi dialog ter negovati pomenljivo podnebno delovanje in sočutne spremembe.

Pogovor z mrtvim

La'eeqa Martin, 24 let, Cape Town, Južna Afrika

*Za neke v ogenj svet bo izginil,
za druge v led.*

Robert Frost je bil znan po tem, da je v svojih pesmih iskal navdih v naravi, pesem Ogenj in led zato ni izjema; slika nasprotnih elementov - vročine in mraza, divjega in premišljenega - za opis uničenja planeta.

Ko sem imela 11 let, je moj um lahko ustvarjal samo slike divjih požarov ali megacunamijev, in ker nisem znala plavati, sem Robertu Frostu rekla: "Za svoj konec bi raje izbrala ogenj." Leta pozneje, ko je moja država trpela tako zaradi suš kot poplav, sem razumela, da izbira nikoli ni bila moja.

Na prvi pogled se zdi, da je Rob soglašal z mojim brezupom, ko je rekel:

*Ker nisem vez strastem prekinil,
se strinjam, v ognju bo premínil.
Če bi še kdaj na drug šel svet,
sovraštva čaš dovolj sem spil,
da rečem, da ga tudi led
lahko stopil,
dovolj bi vnet.*

In njegove besede so izkopal čustva, na katera moje telo ni bilo pripravljeno.

Zdaj, pri 24 letih, ko opazujem valove, ki se zaletavajo v peščene grebene, se sprašujem o imenih svojih zasušljenih prednikov, ki so pristali v tej deželi. Ko se peljem z dvema avtobusoma in avtomobilom iz središča mesta do svojega doma, si vedno znova pripomnim, da je moj rod potoval še dlje in vztrajam. Ko pogledam svojo z okvirjem obkroženo diplomu, ko vstopim skozi svoja vrata in priznam njeno redkost v moji skupnosti, pogoltnem solze, polne jeze.

Generacije pohlepa in sovraštva so naredile moj narod ranljiv; Nisem presenečena, da je Frost napovedal, da bo to pripeljalo do poraza Zemlje. Stoječ na robu Konca še vedno sanjam v odtenkih oceanske modrine in rdečine sončnih zahodov. Moje dihanje se še vedno umiri, ko strmim v goste krošnje dreves, dom pa bo vedno zvenel kot krik Hadede (vrsta afriške ptice). Zato preden zaspim, šepetam Robertu Frostu v temi: „Če spremenimo sisteme, ki nas obvladujejo, izkoreninimo jedro človeškega pohlepa in sovraštva ter ga nadomestimo s pravičnostjo in sočutjem, ali bomo lahko preživel?“ Odgovori mi le tišina.

Zdi se, da ga je prepustil našim rokam.

Zgodba o brezupu, jezi, pravičnosti in sanjah v pogovoru s pesnico, v času suš in poplav.

La'eeqa je zagovornica mladih in trajnostnega razvoja, strastna za razvoj skupnosti ter si prizadeva za družbeni vpliv in enakost v vseh svojih prizadevanjih. Njena področja interesa vključujejo razvoj Afrike, trajnostnih skupnosti in vodenja mladih.

Zgodba o medgeneracijskem boju za pravičnost in zdravje planeta

Jhonatan je strasten zagovornik zdravstvenega varstva, varstva narave in opolnomočenja skupnosti. Je gonilna sila fundacije Patamuan Talino in vodja mladih Dayakov, kjer se osredotoča na ohranjanje avtohtone kulture ter zagotavljanje osnovnih storitev skupnosti.

Za gozd, zemljo in naše ljudi: Patamuan Talino

Jhonatan Yuditya Pratama, 25 let, Zahodni Kalimantan, Indonezija

[@jhonatanyuditya_pratama](#)

V osrčju otoka Borneo – v naši skupnosti Dayakov – živimo po preprostem, a globokem vodilu: „Gozd je naš oče, zemlja je naša mati, reka je naša kri“. Te besede niso zgolj pregovor – so način življenja, vez z naravo, ki nas oblikuje že več generacij. A ta povezava se počasi trga.

Moji prvi spomini so na gozd, poln klicev kljunorožcev (tropska ptica) in nežnega šumenja reke. A že kot otrok sem opazoval spremembe, ki so se plazile v naš svet. Gozd, nekoč naš zaščitnik, je padel pod hrupom motornih žag. Reka, nekoč bistra in polna življenja, se je začela polniti s strupeno umazanijo. Zemljo, ki je hranila naše zgodbe, so krčili, in na njej so ostajale brazgotine, kjer je bilo nekoč življenje.

Leta 2018 sem se pridružil drugim pri ustanovitvi Patamuan Talino – imena, ki pomeni srečanje človeštva. To je prostor, kjer se kot skupnost zbiramo, da si predstavljamo svetlejšo prihodnost, sanjamo o upanju in se borimo za svoje pravice. S tem projektom združujemo modrost naših starešin s močjo mladih ter stojimo skupaj v odločenosti, da zaščitimo, kar je še ostalo, in obnovimo, kar lahko.

Naše delo temelji na akciji in povezovanju. Organiziramo delavnice o trajnostnih praksah, združujemo člane skupnosti pri sajenju dreves in se oglašamo proti politikam, ki škodujejo naši zemlji. Ustvarili smo prostore, kjer se mladi učijo o svoji dediščini, poslušajo zgodbe gozda in razumejo, zakaj je ta boj pomemben. Ne gre samo za preživetje – gre za ohranjanje tega, kar smo.

Navdih črpam od svojega očeta. Bil je tihi junak, ki je neutrudno potoval, da bi zagotavljal zdravstveno oskrbo tistim, ki so jo potrebovali, tudi med dušečim dimom gozdnih požarov. Umrl je julija lani, le nekaj dni po vrnitvi s svojega zadnjega obiska v oddaljeni vasi. Njegova sočutnost in neomajna predanost sta me naučili, da upanje ni zgolj čakanje na spremembe – je ustvarjanje sprememb.

Ko zrem v prihodnost, se oklepam sanj, da bo naš gozd znova oživel s klici kljunorožcev, da bodo naše reke znova čiste in da bodo naši otroci enake povezave z zemljo, ki je oblikovala mene. S Patamuan Talino skupaj tkemo pot naprej – srečanje človeštva, utemeljeno v upanju in dejanjih.

Za gozd, zemljo in naše ljudi: Patamuan Talino

3 leta: Rodil sem se leta 1999 v svetu, kjer so nam gozd, zemlja in reka pomenili vse. Niso bili le nekaj, s čimer smo živeli – bili so del naše identitete. Moji prvi spomini so zvoke džungle – šelestenje listov, petje ptic in tok reke. Že takrat sem globoko v sebi čutil, da je ta kraj svet. Toda že kot otrok sem opazil, da nekaj ni v redu. Gozd, ki je bil vedno tukaj, kraj, ki smo ga imenovali dom, je začel izginjati. Tega nisem popolnoma razumel, a sem to čutil. Tesnoba je prihajala v valovih – neizrečeni strah, da se nekaj dragocenega za vedno izgublja.

8 let: Ko sem imel osem let, so bili znaki uničenja neizpodbitni. Opazoval sem, kako se plantaže oljne palme širijo po naši zemlji in izrivajo gozdove. Zemlja, ki je že generacije hranila naše ljudi, se je zdaj prodajala kos za kosom. Nisem vedel, zakaj se to dogaja, a bolelo je. Začel sem čutiti globok občutek krivice – rastočo jezo v svojem srcu. Zakaj nihče ni storil ničesar? Zakaj nas niso slišali? Nisem imel besed, s katerimi bi izrazil svojo frustracijo, a sem jo čutil v vsakem delčku svojega bitja.

12 let: Pri dvanajstih se je svet okoli mene spreminjal hitreje, kot sem ga lahko dohajal. Gozdovi so izginjali, reke so se sušile, divje živali so izginjale. Moj oče, steber naše skupnosti, mi je vedno govoril: "Gozd je naš oče, zemlja je naša mati, reka je naša kri." Te besede so se mi vtisnile v spomin, tudi ko sem začel čutiti težo tega, kar se dogaja. Vsakič, ko je govoril o uničenju naše zemlje, sem v njegovih očeh videl bolečino. Tudi jaz sem jo čutil – tesnobo, nemoč, žalost. Kot da žaluje ne le zemlja, ampak tudi jaz.

16 let: Pri šestnajstih sem postal bolj ozaveščen o podnebni krizi in o tem, kako vpliva na naše ljudi. Tesnoba, ki sem jo čutil, ni bila več povezana le z uničenjem zemlje – bila je povezana tudi s tem, kaj to pomeni za nas. Naša skupnost, naša kultura in naša

prihodnost so bile tesno povezane z gozdom. Gledati, kako izginja, je bilo, kot da izgubljam del sebe. Toda moj oče ni bil človek, ki bi le govoril o krivici – ukrepal je. Njegovo delo splošnega zdravnika – zdravitelja, zlasti med gozdnimi požari – me je navdihnilo, da tudi sam nekaj storim. Takrat sem spoznal, da ne moremo samo sedeti in čakati, da nekdo drug reši stvari. Morali smo se postaviti zase, za to, v kar smo verjeli.

18 let: Ustanovil sem *Patamuan Talino*. To ime pomeni *Srečanje človeštva* – kraj, kjer se ljudje združijo, da naredijo spremembo. Ni šlo le za zaščito zemlje, temveč tudi za to, da bi mladim dali glas, da se postavijo zase, spregovorijo in se borijo za prihodnost. To je bil moj način, da počastim zapuščino svojega očeta – zapuščino služenja skupnosti in boja za pravičnost. Ustanovitev *Patamuan Talino* je bila začetek nečesa, kar je bilo večje od mene samega. Bil je način, da svojo frustracijo, tesnobo in žalost usmerim v dejanja.

Za gozd, zemljo in naše ljudi: Patamuan Talino

23 leta: Izguba, ki sem jo čutil, ni bila le izguba zemlje, ampak tudi izguba očeta. Julija 2023 je umrl – le tri dni po obisku naše skupnosti. Svoje življenje je posvetil pomoči drugim, tudi v najtežjih trenutkih. Vedno je bil tam, vedno zanesljiv, vedno se je boril za pravičnost. Ko sem ga izgubil, sem imel občutek, kot da mi je spodneslo tla pod nogami. Razmišljal sem o vseh letih, ki jih je preživel v boju za zaščito naših ljudi in zemlje, in začutil sem težo odgovornosti, ki jo je prenesel name. Kot da je bila njegova smrt zadnji sunek, ki sem ga potreboval, da nadaljujem njegov boj – naš boj – za zemljo in ljudi.

25 let: Danes, pri petindvajsetih, me tesnoba, ki me je nekoč obvladovala, ne plaši več – postala je klic k dejanjem. Očetova smrt je v meni nekaj spremenila. Pokazala mi je, da je boj, v katerem smo, večji od vseh nas in ne moremo si privoščiti, da bi odnehali.

Patamuan Talino ne vodim le zato, ker me to veseli, temveč ker je to moja dolžnost. To počnem za gozdove, reke, zemljo in prihodnost naših ljudi. A najbolj od vsega to počnem za svojega očeta. Njegov duh živi v vsem, kar počnemo. Pokazal mi je, da ne smemo dovoliti, da se nam zlomijo srca, ne da bi kaj storili. Moramo ukrepati. In prek Patamuan Talino ne nadaljujem le njegovega dela – gradim nekaj novega, nekaj, kar bo njegovo zapuščino poneslo naprej.

Izguba očeta, združena z žalostjo, ki sem jo čutil za svojo zemljo, je le še okrepila mojo odločnost, da poskrbim, da bodo naši glasovi slišani. Vidim njegove nauke v vsem, kar počnem – njegovo predanost skupnosti, njegovo neomajno prepričanje, da moramo zaščititi tisto, kar je naše. Boj se nadaljuje – ne le za gozd, ampak za naše ljudi, za zemljo, za prihodnost. Očetova smrt je bila najtežja preizkušnja v mojem življenju, a hkrati moja največja motivacija. Pot je dolga, a vztrajali bomo, korak za korakom, s prižgano baklo, ki jo je zapustil.

Nihče ne bo prišel in nas rešil

Calum Macintyre, 30 let, Škotska/Norveška.

[@calummacintyre5](https://www.instagram.com/calummacintyre5)

Do preloma je prišlo leta 2021 med podnebno konferenco Združenih narodov (COP26) v Glasgowu. Opravil sem nekaj predavanj po Norveški za organizacijo Protect Our Winters. Govoril sem o tem, kako bodo podnebne spremembe vplivale na zimsko sezono. Spomnim se, da sem v predavanju poudaril, da če bomo presegli dve stopinji segrevanja, bo milijarda ljudi doživela ekstremne vročinske udare. Nato sem povedal, da politike COP26 vodijo k segrevanju za 2,7 stopinje. Ko sem prišel do zadnjega predavanja, mi je bilo zelo težko izgovoriti te besede pred ljudmi.

Moj poziv k akciji je bil, da napišete pismo banki in jih prosite, naj prenehajo vlagati v fosilna goriva. Mislim, da sem v tistem trenutku začel čutiti, da moram narediti več kot to. Takrat sem začel raziskovati vlogo, ki jo lahko igra civilna nepokorščina in civilni odpor v podnebnem gibanju.

Civilna nepokorščina pomeni kršenje uveljavljenih družbenih norm, da bi povečali ozaveščenost in izpostavili nekaj. Pogosto to vključuje kršenje zakona, saj je to način, kako pritegniti pozornost in spraviti ljudi k razmišljanju.

Poleti sem bil del akcije, kjer smo preplezali ograjo na Gardermoenu (letališče v Oslu) in sedli blizu vzletno-pristajalne steze. To je izjemno stresno dejanje, ampak bil je le način, kako ljudi spodbuditi k razmišljanju – zlasti ljudi okoli sebe. Veliko mojih prijateljev to resnično spravi k razmišljanju, ker se začnejo spraševati, zakaj si pripravljen narediti kaj takega.

Ko sem se prvič vključil v kampanje, ki uporabljajo civilno nepokorščino, je bilo to zelo stresno, strašno in nenavadno. A podobno kot pri vseh stvareh – če to narediš nekajkrat, postane nekako normalno. Zame je danes obisk sodišča le del vsega. Če imam prihajajočo sojenje – vem, kako se pripraviti nanj.

Zgodba o mobilizaciji civilne nepokorščine kot orodja za politične spremembe

Calum je deskar na snegu, aktiven v outdoor skupnosti. Strasten je glede narave in ukrepanja za podnebje. Calum sodeluje z norveško organizacijo Folk mot fossilmakta (Ljudje proti fosilni moči), da bi vključil več ljudi v podnebne akcije.

Nišče ne bo prišel in nas rešil

Pomembno pa je povedati, da sem bel moški iz Združenega kraljestva, tako da je civilna nepokorščina zame veliko lažja izbira kot orodje za ukrepanje, kot to velja za mnoge druge ljudi. Še posebej na Norveškem, kjer so kazni za civilno nepokorščino tako visoke. Hkrati pa mislim, da imamo v državah globalnega severa ogromno odgovornost, da se soočimo s dejstvom, da zaradi protestiranja ne zaprejo za 20 let, kot se to dogaja v drugih državah.

Med COP28 leta 2023 sem bil v Londonu, kjer sem se pridružil skupini, ki je poslušala pesem Louise Harris, imenovano "We Tried". Sedeti v majhni skupini ljudi pred hišo premiera in poslušati to pesem je bila zelo intenzivna izkušnja. Uporaba glasbe in kulture je lahko zelo močno sredstvo za izpostavljanje družbenih vprašanj. Nič drugega ne vzbuja enakih občutkov.

Pesem se zdi kot krik na pomoč – skoraj kot da imaš občutek, da je izgubila upanje, saj govori o stvareh v preteklem času - da smo poskušali nekaj narediti. To pesem dojemam kot pesem iz prihodnosti – če ne bomo nič storili, bodo ljudje gledali na nas kot na neuspešno generacijo.

V Združenem kraljestvu so podnebni aktivisti naleteli na veliko represije s strani policije. Ko smo se soočili z množico policistov, ki so nas aretirali samo zato, ker smo sedeli tam in poslušali to pesem, sem zares spoznal, kakšno grožnjo občutijo oblasti in naši voditelji v podnebnem gibanju. Rekel sem si: "Prekleta, to je resno." Ne bi vložili toliko truda, če ne bi bili vsaj malo prestrašeni zaradi uporabe civilne nepokorščine kot orodja za politične spremembe. To mi daje navdih, da naredim še več.

Pred nekaj leti so vsi naši voditelji želeli biti na sliki z Greto Thunberg in zdelo se je, da se stvari morda spreminjajo. Zdaj tega občutka nimam več. Zdi se, da se aktivno izogibajo pogovoru o podnebjju.

Jasno mi je, da oni ne bodo rešili stvari – ne bodo prišli, da bi nas rešili. So politiki in dejansko je na nas, običajnih ljudeh, da stopimo naprej in ukrepamo.

Osebni razmislek o upanju, tesnobi in pogumu v času vse hujše podnebne krize

Victória je mlada brazilska zagovornica podnebne pravičnosti, ki poudarja pomen interseksionalnosti pri reševanju okoljskih in družbenih neenakosti. Aktivno vodi pobude v različnih organizacijah v Braziliji in na Portugalskem, med drugim v EmpoderaClima, Youth Climate Leaders in Engajamundo. Od leta 2021 je mladinska voditeljica v okviru akcijske koalicije ZN za feministično delovanje na področju podnebne pravičnosti (FACJ).

Moja podnebna zgodba

Victória Miguel Rampazzo, 28 let,
Guarulhos, São Paulo, Brazilija
[@vickrampazzo](#)

Kot pravimo v Braziliji, sem v »cvetni dobi« (v portugalski »na flor da idade«), kar pomeni obdobje, polno priložnosti, odkrivanj, srečevanj z ljudmi in doživetij. Res sem hvaležna, da lahko živim v tem privilegiranem trenutku svoje »cvetne dobe«. A zavedam se, da je »biti mlad« v različnih državah zelo različno, še posebej za tiste, ki se soočajo z okoljskimi krivicami. In kar je še huje – vem, da planet, ki sem ga jaz spoznala, ne bo enak za prihodnje generacije. V takšnih trenutkih razmisleka pogosto pomislim na prihodnost svoje nečakinje.

Z okoljskimi vprašanji sem povezana že od začetka študija okoljskega menedžmenta leta 2015, a se je vse skupaj še poglobilo leta 2020, ko sem se vključila v mladinska in podnebna gibanja z željo po pozitivnih spremembah v moji okolici. Lahko rečem, da biti del pozitivne spremembe in preobrazbe zahteva veliko poguma. Potrebno je tudi vsakodnevno iskati

navdih, da ohraniš svoja stališča in zaupanje v svoj notranji kompas. To zelo močno občutim v brazilskem podnebnem aktivizmu, saj gre za eno najnevarnejših držav za okoljske zagovornike.

Pogosto me sprašujejo: »Zakaj še vedno delaš na področju podnebja?«, »Zakaj svoj prosti čas namenjaš podnebnemu gibanju?«, »Zakaj ...« ... Zakaj? Zakaj pa ne? V sebi imam tisoč razlogov in ciljev, zakaj počnem to, kar počnem. Najraje bi vprašanje obrnila nazaj k tistim, ki ne razumejo. Na tem planetu in v tej družbi nas čaka še ogromno dela in sprememb. Včasih me preplavi občutek nemoči, ker vem, da sama ne bom mogla spremeniti vsega. A to je del sistema – in v to spremembo se moramo vključiti vsi. In to je zelo zahtevno.

Moja podnebna zgodba

Ko na televiziji ali družbenih omrežjih gledam podnebne katastrofe, me pogosto prevzame tesnoba. Počutim se majhno, čeprav se trudim po svojih najboljših močeh – v svojem delu, prostovoljstvu, akademskem okolju in osebni življenju – da spodbudim podnebno ukrepanje. Trajnost me zaposluje vsak dan. Čutim, da podnebna kriza iz tedna v teden bolj posega v moje vsakdanje življenje in življenje ljudi okoli mene. Pred kratkim sem vdihavala onesnažen zrak zaradi požganih gozdov na severu Portugalske, kjer trenutno živim. Le nekaj tednov

pozneje so zaradi neurja odpovedali srečanja v živo, zato sem morala delati od doma. Pred nekaj meseci sem svojo magistrsko nalogo posvetila ljudem, ki so trpeli zaradi poplav na jugu Brazilije, v upanju, da bo moje raziskovanje majhen korak k bolj vključujočemu prilagajanju mest, zlasti za ženske in dekleta. Vsak teden preverjam, ali so moji prijatelji in družina »v redu« in »na varnem«, saj po televiziji spremljam vremenske ujme, ki prizadenejo njihova mesta.

Čutim, da mi bo podnebna kriza
kmalu vzela še več. Upam, da
bom lahko ohranila svoj pogum,
da se borim naprej. In vem, da
pri tem nisem sama.

Youth Rising Above Climate Anxiety

www.planet-pulse.eu

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja (-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.